

Kanada Magyar Újság
 Kanada és az angol
 Kezdetben legjellegesebb
 vasár napján.
 Megjelenik: vasárnapon
 Előfizetési ára évi \$3.00
 Külföldi országokban \$3.60
 Szerkesztőség, kiadóhivatal
 és nyomda:
 Winnipeg, Man.
 296½ Main Street

Kanada Magyar Újság

**Canadian
 Hungarian News**
 Canadian Magyar Újság
 is the leading Hungarian
 Newspaper with the largest
 circulation in the British
 Empire.
 Issued every Saturday
 Subscription Price
 In Canada \$3.00
 to foreign countries \$3.60
 Office and printing plant
 296½ Main Street
 Winnipeg, Man.

VOL. VI. ÉVFOLYAM WINNIPEG, MANITOBA, 1929. JUNIUS 8. SZOMBAT NO. 23. SZÁM.

CHAMBERLAIN ON PEACE

During the recent election campaign in England, Austin Chamberlain Secretary of Foreign Affairs, who was elected on May 30th in his constituency with but a small majority of 43 votes, delivered many addresses, and dealt also with the present situation of Europe.

Amongst other interesting facts, he stated that at present Europe is divided into three main groups — the Victors, the Vanquished and Russia. Russia's situation is to day as yet problematical — but she hangs as a storm-cloud on the horizon of Eastern Europe. The situation of Central and Western Europe is almost as uncertain. Our late enemies are embittered for their losses, our late allies stand in fear of losing their gains. One part of Europe stands in a dangerous ferment and the other part lives in fright. The yet unhealed wounds are festering and will be further infected by the ensuing rub. The consequence of the fright is the challenges, the war preparations, the secret treaties, the oppression of the minorities — with the result of increasing in the latter the hatred and revengeful feeling.

It is the vicious circle, between action and reaction, revenge and fear. Their psychological reason is the same; their political significance is different. The smaller States, like Hungary for instance are so hemmed in by powerful neighbours, that the feeling of revenge is a blank feeling, rather than a hope, struggling for realization. For this reason Austria would like a Union with Germany. Hungary and Bulgaria are refractory, but at present held in check by fear. Germany is as yet defenceless, but sooner or later will regain her strength; and even if she does not think at present of a revenge against France — she will never acquiesce in the Polish Corridor and the division of Silesia.

France fears Germany for she is her neighbour and in the lifetime of the present generation twice invaded her territory. Further, the rate of births is decreasing in France and increasing in Germany. For these reasons she seeks guarantees for her safety. This endeavour has directed her policy since the war. The oppression of Hungary has brought about the „Little Entente“, which is closely connected with France by treaties, pecuniary aid and military missions. This is a policy of despair, which may serve as a counterpoise against hemmed in Germany. But her Allies are unreliable and even worse-unsatisfiable. They are not an element of security, but rather an increasing element of anxiety. This induced France of seeking newer and more secure guarantees.

The object of the British Policy can be none other than the defence of our interests. The safety of the Territory of Great Britain depends on the defence of the Channel and the Straits of the Northern Sea.

In this respect France and Belgium may always rely on the support of England and France, when she regains her feeling of security, will renounce her provoking policy and perhaps no longer assists the armed camps of the Little Entente.

should be expected to ensure real peace instead of the dangerous situation of the present.

EZT A CIKKET ADJA AT ANGOL ISMERŐSEINEK OLVASÁS VEGETT 28 SZERZÉSEN LEGALÁB EGY ÚJ SARATOT A FÖLDRETI PÖRT WAGYARSÁG OGYENEKI

Harmáncötmillióba került eddig a Hudson Bay vasut

Ez év április 30.-ig 31,431,840 dollárt költött Kanada a Hudson Bay vasútra a most kiadott hivatalos kimutatás szerint. Ebből hat és egy negyed millió dollárba került a hajózási szakértők tanácsára elhagyott Port Nelson kikötőjének építése, három és fél milliót emésztettek fel eddig a Fort Churchill kikötő építési költségei, míg a többi 25 millió dollárt vasutépítésre fordították.

Ezenkívül a Churchill kikötő építése még legalább négy milliót fog felemészteni a vasutépítés még sokkal többet, noha ezt az állam a saját kezelésében intenzi. A vállalkozóknak szánt munkát is kivétel nélkül a legalacsonyabb árértékűt adták ki és általában ahol csak lehetett, takarékoskodtak.

A rengeteg költség után remélhetőleg nagy hasznát fogja venni Nyugatkanada a Hudson Bay vasútnak és máris élénk érdeklődéssel várják az északi hajózásiak megfelelően különleges módon épített gőzösökkel való kísérletek eredményét.

Nagy csatornarobbanás Ottawában

Mult esztendőben hatalmas robbanás rázta fel Ottawa több kerületének lakóit. Az emberek eleinte nem tudták, hogy tulajdonképpen mi történt, míg néhány perc elteltével hatalmas lángnyelvek csaptak fel az uccai csatornanyílásokból. A tűzoltóság úgy szólván tehetetlen volt a tűzzel szemben, miután semmiképpen sem tudott az uccaburkolat alatt mélyen húzódó tűzfészekhez hozzáférni.

Egyes helyeken még a házakat is megrengette a robbanás és a betört ablakok sokakat megsebesítettek. A titokzatos szerencsétlenségnek eddig egy halottja van, aki ahelyett, hogy elmenekült volna a pincéjében felcsapódó lángok elől, az ottás közben elájult és halálos égési sebeket szenvedett.

Állítólag a közelmultban olajozott utburkolatról a legutóbbi esőzések or a csatornába folyt olaj meggyulladás okozta a veszedelmet, melyért a város semmiképpen sem akarja vállalni a felelősséget és így a lakosok sok ezer dollárba rúgó kára aligha fog megtérülni.

KANADAI FAJTEHENEKET VASÁROLT AUSZTRÁLIA

New South Wales földművelésügyi minisztériuma számára 18 Aberdeen Angus tehenet szállítottak a brandoni Glencarnock farmról, melynek gazdája Mc Gregor tudvalevőleg egyszerű farmerből emelkedett Manitoba kormányzó székébe.

GYŐZÖTT A MUNKÁSPÁRT ANGLIÁBAN

A május 30-án lefolyt angol képviselőválasztáson a világ legnagyobb meglepetésére a Ramsay MacDonald vezetés alatt álló munkáspárt örül győzelmet aratott a kormányon levő konzervatívokon. A szavazatok megszámlálása után derült ki, hogy a munkáspártnak kevesen 38-tal több képviselője kerül a parlamentbe, mint az uralmon levő konzervatívoknak. A Lloyd George liberális pártja csupán 52 képviselőt küldhet a parlamentbe, noha fél annyian szavaztak a liberálisokra, mint a 287 helyet kapott munkáspártra.

A konzervatívpart ezerszer nem fog tudni megmaradni a kormányon, miután 251 megválasztott képviselőjével kisebbségben maradt. Viszont a munkáspárt — ha uralomra kerül is, nem fog tudni többséget szerezni a parlamentben a liberálisok támogatása nélkül. Nehéz azonban ma még megmondani, hogy a liberálisok támogatni fogják-e a munkáspártot avagy a konzervatívokhoz csatlakoznak, amit azt jelentené, hogy a munkáspárt nehezen fog boldogulni.

A mi szempontunkból nem mondható valami kedvezőnek a választás eredménye, miután a választási harcok utolsó két hetében Rothermere lapján minden rendelkezésre álló eszközzel meg akarták akadályozni a MacDonald párt győzelmét és a liberálisoknak a konzervatívokkal való egyesülését sürgették. Eszerint a Wiltónban békebarát munkáspártiak nem valószínű, hogy olyan mértékben fogják követelni a revíziót, mint azt máskülönben várhattuk volna, viszont az elmozdított színezet ellenére mégis összekötött kapcsot jelentő Rothermere sajtó remélhetőleg éppen ez okból a jövőben még határozottabban fogja pártolni a magyar érdekeket.

MEGEGYEZTEK A NÉMETEKKEL

Noha egyesek már feladták minden reményt, lehetőleg tartózként elölomással hangulat után végre meg egyeztek a legfőbb európai kérdésben a nagyhatalmak képviselői és május 29-én kölcsönösen elfogadtak egy követelt tervezetet a német jóváhagyással. Az utóbbi napokban már már úgy látszott, hogy semmiképpen sem fog sikerülni a kibontakozás és Németország továbbra is kénytelen lesz a Dawes volt amerikai elnökhelyettes terve alapján kibontott feltételek szerint fizetni a hatalmas jóváhagyott összegeket. Az utolsó pillanatokban azonban úgy látszik, hogy győzött a nagyhatalmak belátása és hamar olyan megállapodás jött létre, amely sem a győzteseknek nem ad igazat, sem pedig a legyőzött Németország kívánásának sem tesz eleget — mégis meggyújtó, hogy valamilyen formában rendezték a boncolult ügyet a nagyhatalmak és így remélhető, hogy a már tornyosuló fellegek legalább egy része el fognak oszlatni a hátrahagyott Északi Európa egéről.

A meggyezés értelmében Németország ezévi szeptemberig még a Dawes terv alapján fizeti a hadiárakat, attól kezdve azonban „csak“ 430 millió dollárt fizet évente harminchétszázötödön keresztül, majd ez az összeg lassan 408 millió évi részletre a következő huszonegy év folyamán és végül az 59. ék esztendőben, azaz 1938-ban csupán 218 millió dollárt kell Németországnak fizetnie.

A meggyezést még nem hagyják hivatalosan jóvá az egyes érdekelt államok és a részletek megtárgyalása is még csak esztán következik, nagyon valószínű azonban, hogy a végleges megállapodás a fent ismertetett összesség körül fog mozogni. A németek természetesen nem vállalták minden feltétel nélkül a nehéz terhet és kikötésű, hogy olyan mértékben fogják követelni a revíziót, mint azt máskülönben várhattuk volna, viszont az elmozdított színezet ellenére mégis összekötött kapcsot jelentő Rothermere sajtó remélhetőleg éppen ez okból a jövőben még határozottabban fogja pártolni a magyar érdekeket.

ÓRIÁS HALAT FOGTAK SASKATCHEWANBAN

Egy szerencsés Prince Albert-i halász a minap egy ötven fontos tokot fogott a Saskatchewan folyóban, mely nem kevesebb, mint öt és fél láb hosszú volt. A hozzáértők szerint az óriási hal minden valószínűség szerint a The Pas közelében levő Cumberland-tóból került a folyóba.

Leleplezték a magyar Ismeretlen Katona sírját

„NEM NYUGSZUNK, AMIG AZ ELRABLOTT TERÜLETEKET NEM ADJAK VISSZA“ — MONDTA BETHLEN

Budapesten, a milléniumi emlékmű előtt, az Andrássy-ut végén május 26.-án leleplezték le a magyar „Ismeretlen Katona“ emlékművét. Az Ismeretlen Katona emlékművének leleplezése képránsosan fényes ünnepe volt a fővárosnak és azon a közélet rengeteg előkelősége jelent meg, valamint a külföldi diplomaták teljes számban. Ott volt többek között a német és az olasz kormány külön megbízottja is.

Az ünnepély egyik fénypontja nagy katonai szemle volt. Horthy admirális, Magyarország kormányzója előtt elvonultak a zászlak alatt azok az ezredek, amelyek végigcsinálták a világháborút. A parádében az államrendőrség és csendőrség is résztvett.

Ezen a nemzeti ünnepségen nagy horderejű beszédet tartott a miniszterelnök és többek között kijelentette, hogy Magyarország addig nem fog nyugodni, amíg egy új és az igazság jegyében működő nemzetközi bíróság vissza nem adja neki azokat a területeket, amelyeket a háború után elraboltak tőle.

Bethlennek ez a kijelentése annál inkább fontos, mert eddig ebben a kérdésben inkább zárkózott magatartást tanusított és ebben a kérdésben többnyire rezerváltan szokott nyilatkozn.

Bethlen István szerint a győztesek törvényt ültek Magyarország felett és úgy találták, hogy Magyarország, az ezer esztendő integrálásával bünt követték el az önelhárózási jog elve ellen és ennek értelmében mondták ki felette az ítéletet.

— De mi, — mondotta messze hallatszó szóval, — sose fogjuk elfelejteni, hogy a nemzeti ideál, amelyért ezer esztendőn keresztül küzdöttünk a amelynek jegyében védő bástyája voltunk a kulturának bün. Sose fogjuk elfelejteni bünnek azt, amiért sok ezer magyar élt és halt ebben az országban. Nem fogunk addig nyugodni, amíg est a súlyos és igazságtalan ítéletet meg nem változtatja egy igazságos bíróság.

HAT MUNKÁS SZÖRNYETHALT A FOLYÓ FENEKÉN

A New Yorkot Jersey Cityvel összekötő folyóalatti alagút építésénél borsalmos módon pusztult el hat munkás akik egy ugynevezett harang alatt dolgoztak.

A katasztrófa okát mindeztideig nem tudták megállapítani a saját életüket veszélyeztető önkéntes buvárok segítségével a haláltorkából kiszabadult kilenc munkás sem tud részleteket közölni.

Nagyon érdekes pontja a megegyezésnek, hogy az antant megszálló csapatoknak el kell hagyniuk Németország területét és amit a május 31-iki kábel jelentik, az angol kormány már el is rendelte, hogy a „Tommy“k legkésőbb szeptember elsején véglegesen hazakerüljenek Németországból.

HAT MUNKÁS SZÖRNYETHALT A FOLYÓ FENEKÉN

A katasztrófa okát mindeztideig nem tudták megállapítani a saját életüket veszélyeztető önkéntes buvárok segítségével a haláltorkából kiszabadult kilenc munkás sem tud részleteket közölni.

Nagyon érdekes pontja a megegyezésnek, hogy az antant megszálló csapatoknak el kell hagyniuk Németország területét és amit a május 31-iki kábel jelentik, az angol kormány már el is rendelte, hogy a „Tommy“k legkésőbb szeptember elsején véglegesen hazakerüljenek Németországból.

ELFOGADTAK AZ ÉSZAKALBERTAI VASÚTTÖRVÉNYT

Az ottwai képviselőház felsőháza a harmadik előterjesztés után elfogadta és törvénybe iktatta a Northern Alberta Railway javaslatot és ezzel a Peace River környékét szolgáló vasútvonalak az albertai kormány kezébe kerültek.

ÓRIÁS HALAT FOGTAK SASKATCHEWANBAN

Egy szerencsés Prince Albert-i halász a minap egy ötven fontos tokot fogott a Saskatchewan folyóban, mely nem kevesebb, mint öt és fél láb hosszú volt. A hozzáértők szerint az óriási hal minden valószínűség szerint a The Pas közelében levő Cumberland-tóból került a folyóba.

LEGUJABB HIREK

GYÖRGY KIRALY SZÜLETÉSNAPOJÁT június 3.-án ünnepelte a Brit Birodalom, a 64 éves uralkodó azonban gyengékedése miatt kénytelen volt ágyban tölteni az egész napot. Így a tervezett ünnepségek elmaradtak, csupán feljogosították az uccákat és minden tüzérségi állomáson 21 lövést adtak le a király tiszteletére. Noha a király állapota egyelőre nem ad aggodalomra okot, már napok óta lát gyöttri és máris intézkedéseket tettek az irányban, hogy a 16. ára tervezett lázadás ünnepségeket bizonytalan időre halasszák.

MEGTALÁLTA A MÁGNESES SARKOT. A messze északrai érkező szikratűrvirágjelentés arról értesíti a világot, hogy Burwash neves kanadai kutató felfedezte a mágneses sarkot, amelynek közelében az egész Franklin-expedíció elpusztult. Burwash több, mint egy évvel ezelőtt indult el észak-sarki felfedező útjára és rettenetes nehézségek árán csupán most sikerült a föld mágneses sarkát elérnie. Sokáig húzódtott meg ugyanabban a menedék-kunyhóban, ahol a Franklin expedíció tagjai kivétel nélkül halálukra lettek az éhség és a hideg következtében. Az ottawai kormány természetesen mindenben segítségére van a bátor kutatóknak és azzal bizta meg, hogy a Coppermine River közelében elterülő részében gazdag vidékekről adjon részletes jelentést.

KIIRTOTTA EGÉSZ CSALADJÁT egy háborodott elméjű flu Saskatchewan Moschomin nevű helységétől nyugatra 12 mérföldre levő farmon. Már régóta nem volt egészen rendben Ernest Startin 21 éves fiú és többször fenyegetőzött, hogy minden élőlényt elpusztít a farmon. Mult szombaton délután úgy látázt teljesen elvesztette lelki egyensúlyát és a sző szoros értelmében kiirtotta egész családját. Először bányát lötte kétszer vállon, majd anyjával és apjával, végül pedig önmagával végzett.

ANGLIA KÉT ÓRIÁSI LEGHAJÓJA még a nyár folyamán indulásra készen fog állani és a próbarepülések után nekivág a nagyvilágnak. Az R. 100 még az őszel ellátogat Kanadába, az R 101 első nagy útja pedig Egiptom és India felé vezet. Már sokan jelentkeztek az első utra, annak ellenére, hogy nem kevesebb, mint 5000 dollár számítanak egy jegyért. Később természetesen le fogják szállítani a viteldiját és ha a két hajó bevállik, úgy többet is építenek és rendszeresíteni fogják a léghajó-forgalmat az angol dominiumok között.

A TARTOMÁNYI KÉPVISELŐVÁLASZTÁSOK sok helyen tartják igazgatóban a kedélyeket egész Saskatchewanban. Bár nem hiszik, hogy a liberális kormány elvesztené népszerűségét, nagyon valószínű, hogy több olyan kerületben, ahol a legutóbbi választások alkalmával a liberálisok csupán néhány szavazattal győztek, most a konzervatívok fognak bekerülni.